

Obnova kláštera Kladruby je u konce. Návštěvníci si poprvé prohlédnou mnišské cely i rajský dvůr

České Budějovice, 16. března 2023

Největší rekonstrukce v novodobé historii kláštera Kladruby u Stříbra je u konce. Slavnostního aktu se ve čtvrtek 16. března 2023 zúčastnila generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková, ministr kultury ČR Martin Baxa i zástupci Plzeňského kraje. Hotovému dílu za téměř 165 milionů korun požehnal plzeňský biskup Mons. Tomáš Holub. Díky dokončení projektu „Klášter Kladruby - Život v řádu“ se návštěvníci nově podívají do dosud nepřístupných prostor Starého a Nového konventu, kde vznikly dvě prohlídkové trasy. Obnoven byl rajský dvůr s výsadbou 450 růží a na 80 druhů bylin. V areálu přibýly výstavní a konferenční prostory i odpočinková zóna pro návštěvníky. Otevřeno pro veřejnost bude od 1. dubna.

„Jako ministra kultury mne velmi těší, že se nám daří uchovávat a prezentovat naše kulturní dědictví pro současnou i příští generaci a vrátet našim památkám ztracený lesk. Klášter Kladruby je naší významnou národní kulturní památkou, reprezentuje stovky let českou státnost, církevní a kulturní dějiny a představuje výjimečné architektonické dědictví. Mám velkou radost z toho, že se tento historický klenot opět otevírá veřejnosti a že lidé opět uvidí nádheru této kulturní památky,“ říká ministr kultury Martin Baxa.

Klášter Kladruby je jednou ze staveb v Česku, do kterých otiskl svůj rukopis přední architekt Jan Blažej Santini–Aichel. Podle jeho návrhu byla v minulosti přestavěna dominanta areálu – kostel Nanebevzetí Panny Marie. Obnova kláštera symbolicky končí právě v roce, kdy si připomínáme 300 let od úmrtí Santiniho.

„Jsem ráda, že díky projektu revitalizace „Klášter Kladruby - Život v řádu“ jsme mohli pokračovat v záchraně a obnově tohoto evropsky mimořádně významného komplexu, jehož části byly v havarijním stavu. Stavební obnova přinesla také nečekané archeologické nálezy. Návštěvníkům je představí nové prohlídkové trasy,“ uvedla generální ředitelka Národního památkového ústavu Naďa Goryczková.

Stavební obnova vybraných částí klášterního areálu byla zahájena 16. 7. 2020. Předcházela jí rozsáhlý archeologický průzkum, který kromě středověkého kostrového hrobu v místě rajského dvora odkryl v prostorách konventu pozůstatky pivovaru a sladovny z 60. let 19. století. Památkáři se rozhodli torzo této zajímavé technické památky znovu nezakrývat, ale zakonzervovat a prezentovat veřejnosti jako jednu ze zajímavých kapitol v historii kláštera po jeho zrušení. Rozsah prací tak kromě zajištění pozůstatků knížecího pivovaru zahrnoval i kompletní obnovu Starého konventu s rajským dvorem a obnovu vybraných částí Nového konventu (přízemí a patro severního a východního křídla). V někdejší klášterní kuchyni vznikly výstavní a konferenční prostory s důstojným zázemím pro návštěvníky. „V počáteční fázi bylo nutné provést náročné bourací a vyklízecí práce, které zahrnovaly zejména snížení úrovně podlah, odstranění druhotně provedených vestaveb a nevhodných příček, vyklizení suti a odpadu. Tyto práce směřovaly především k rehabilitaci barokní architektury a vyčištění objektů,“ vzpomíná na začátky obnovy správce kláštera Milan Zoubek.

Přelomovým okamžikem v dosavadním životě kláštera bude zpřístupnění nové prohlídkové trasy nazvané Klášter. Ta zájemcům přiblíží život mnichů v barokním benediktinském klášteře, jejich

ubytování, stravování, duchovní život, práci i odpočinek. Chybět nebude společná jídelna, noviciát nebo místnosti představující činnosti, jimž se benediktini věnovali. „Návštěvníkům ukážeme předměty spojené s vázáním knih, měřením času či kartografií,“ vyjmenovává správce kláštera Zoubek. Pravidla benediktinské řehole a život svatého Benedikta návštěvníkům netradičně zprostředkují půvabné malby uhlím ve formě komiksu, které přímo na stěnu někdejší učebny noviců vytvořil ilustrátor Pavel Trnka.

Součástí klášterní prohlídkové trasy bude i návštěva nově rekonstruovaného rajskeho dvora Starého konventu. Rozmanitá výsadba evokuje různé typy klášterní zahrady a naváže tak i na téma botaniky v klášterním vzdělávání. Celkem zde bylo vysazeno na 80 druhů rostlin a 450 kusů růží. Návštěvníci tady najdou rostliny středověkých klášterů, symbolické rostliny baroka, různé druhy zeleniny, koření, léčivky a cibulovin. Setkají se tu i s méně běžnými druhy jako s mandragorou nebo řimbabou. Vrcholem prohlídky bude návštěva Santiniho klášterního kostela Nanebevzetí P. Marie.

Druhý prohlídkový okruh Zámek představí návštěvníkům evropsky proslulý rod Windischgrätzů, který vlastnil areál mezi léty 1825 až 1945. Jednotlivé místnosti památkáři věnovali historii rodu, Alfrédovi I., jeho ženě Eleonoře a hospodářskému využití bývalého klášterního panství. Součástí okruhu je i původní interiér knížecí knihovny z 1. poloviny 20. století, která čítá na 25 tisíc svazků.

Vzhledem k tomu, že se v kladrubském klášteře nedochoval téměř žádný barokní mobiliář mimo klášterní kostel, bylo nutné do nových expozic vyrobit repliky historického vybavení podle zařízení jiných objektů, včetně repliky šatů z 1. poloviny 19. století. Památkářům se v rámci projektu podařilo zrestaurovat rozsáhlý soubor obrazů, nábytku a plastik, které zabydlí obě prohlídkové trasy.

Projekt Život v řádu je po obnově fasád a střech kostela Nanebevzetí Panny Marie (1998–1999) a opravách střech a části fasád Nového konventu (2004–2011) dalším významným krokem v revitalizaci klášterního areálu. „Obnova klášterního areálu není zdaleka u konce. Momentálně připravujeme podání žádosti projektu IROP - Život v řádu II,“ uzavírá ředitel územní památkové správy NPÚ v Českých Budějovicích Petr Pavelec.

Celkové náklady na realizaci projektu dosáhly částky téměř 165 mil. Kč, z toho přes 100 milionů korun činila dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Klášter Kladruby se veřejnosti otevře v sobotu 1. dubna.

Historie objektu

Klášter benediktinů v Kladrubech u Stříbra byl založen v roce 1115 českým knížetem Vladislavem I. a hrál významnou roli při kolonizaci západního území Čech. Nejpozoruhodnějšího uměleckého rozkvětu se dočkal za opata Maura Fintzguta, jehož výjimečným počinem byla přestavba klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie v letech 1711–1726 podle projektu Jana Blažeje Santini-Aichela ve stylu barokní gotiky. V roce 1729 byla zahájena stavba budovy Nového konventu podle projektu Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Dalšímu rozvoji klášterního areálu zabránilo jeho zrušení Josefem II. v roce 1785. V roce 1825 areál a přilehlé pozemky koupil kníže Alfréd I. Windischgrätz. Jednotlivé budovy sloužily k hospodářským účelům, např. v Dientzenhoferově konventu byl r. 1863 zřízen pivovar. Kladruby se staly sídlem knížecí rodiny Windischgrätzů v letech 1936–1945. Po druhé světové válce byl areál zestátněn na základě dekretů prezidenta republiky. Zásadnější úpravy směřující k obnově areálu se v klášteře začaly provádět od konce 60. let 20. století. Od roku 1968 se bývalý klášter nachází ve správě státní památkové péče, v současnosti Národního památkového ústavu.